

Lapbook a edukacja czytelnicza – czyli jak zachęcić dzieci do czytania

Nauka często kojarzy się uczniom z mozolnym wypełnianiem zeszytów ćwiczeń i zbieraniem dodatkowych materiałów w segregatorach, teczках czy koszulkach. A gdyby te wszystkie pomce naukowe zamienić na *lapbook*? Czy nauczyciele, wzorem rodziców edukujących dzieci w domu, zaczną używać „książki na kolanach” podczas zajęć? Zachęcamy do zapoznania się z tym ciekawym narzędziem, które może urozmaicić naukę nawet trudnych zagadnień. Jego możliwości ogranicza tylko nasza (i dziecięca) wyobraźnia, zatem czemu nie spróbować?

Co to jest *lapbook*?

Lapbook jest czymś w rodzaju teczki tematycznej, w której możemy umieścić wiadomości na wybrany temat. Informacje te jednak nie są gromadzone niczym wycinki z gazet. Taka teczka pełni raczej funkcję interaktywnej przestrzeni na rysunki, opowiadania, wykresy, słówka, terminy czy też zdjęcia. To wszystko umieszczone jest w kieszonkach, książeczkach o różnych kształtach i na karteczkach. *Lapbook* jest więc czymś w rodzaju teczki interaktywnej przypominającej papierowy teatrzyk mieszczący się na naszych kolanach, stąd właśnie jej nazwa.

„**Można zrobić *lapbook* na dowolny temat i z dowolnego przedmiotu. *Lapbook* ma w sobie coś z pamiętnika, do którego dzieci tak chętnie zaglądają i który tak chętnie prowadzą.**”

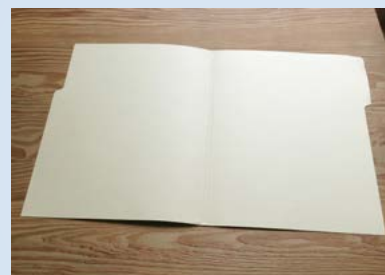
Lapbook (albo w wolnym tłumaczeniu „książka na kolanach”) jest bardzo popularny w Stanach Zjednoczonych. Jest to jedno z podstawowych narzędzi wykorzystywanych przez rodziców edukujących domowo. Także w Polsce cieszy się coraz większą po-

pularnością, szczególnie w środowisku edukatorów domowych, dlatego też można znaleźć coraz więcej gotowych materiałów w języku polskim do stworzenia *lapbooka*.

Jak zrobić *lapbook*?

Polecam swój [film](#), z którego można się dowiedzieć, jak zrobić *lapbook* i książeczki będące jego częścią. Oczywiście można znaleźć wiele innych filmów instruktażowych, ale zazwyczaj są one w języku angielskim.

Do zrobienia *lapbooka* potrzebujemy teczki typu manila. Jest ona trochę większa niż format A4, z dość miękkiego kartonu, bez zamknięcia – po prostu złożona. Jeśli nie mamy takiej teczki, zastąpi ją doskonale karton nieco większego formatu niż A3 złożony na pół. Wielkość kartonu po złożeniu powinna być wystarczająca, aby swobodnie mieścił on kartki A4 – bez konieczności przycinania ich za każdym razem, kiedy będziemy chcieli dołożyć do *lapbooka* jakiś rysunek czy tekst. Wybierzmy też taki typ kartonu lub teczki, żeby *lapbook* był wykonany z trwałego materiału, ponieważ będzie często używany. Oprócz tego przydadzą nam się nożyczki, klej lub taśma

1. Rozłożona teczka

2–3. Teczka-teatrzyk

klejąca, zszywacz, dziurkacz oraz kartki różnego formatu i koloru.

Krok 1. Rozkładamy teczkę/zgięty karton. Otrzymujemy kartkę A3 ze zgięciem na środku (zob. [zdj. 1](#), s. 79).

Krok 2. Składamy karton tak, aby jego brzozy stykały się na środku (w zgięciu). W ten sposób otrzymujemy teczkę-teatrzyk. Po bokach mamy dwie kurtyny szerokości około połowy kartki A4, a na środku – scenę formatu A4. Nasz *lapbook* jest gotowy do wypełniania (zob. [zdj. 2–3](#), s. 79).

Możemy go jeszcze wzmocnić, przyklejając karton lub kartkę formatu A4 na naszej „scenie”. Można także dokleić do niej kolejne kartki, aby otrzymać coś w rodzaju kłapek, które będą się chowały za „kurtyną”, ale dadzą nam dodatkową przestrzeń. Kłapki można dokleić zarówno od góry, jak i od dołu czy z boku za pomocą kleju lub taśmy klejącej.

“**Lapbook jest czymś w rodzaju teatru interaktywnej przypominającej papierowy teatrzyk mieszczący się na naszych kolanach, stąd właśnie jej nazwa.**”

Można także zrobić kilka pojedynczych *lapbooków* i posklejać je ze sobą z jednej strony „kurtynami”. Otrzymamy wtedy podwójny lub potrójny *lapbook*.

Krok 3. Robimy okładkę. Warto wykorzystać w tym celu rysunek wykonany przez dziecko. Przyklejamy go na nasze kurtyny i przecinamy w miejscu, gdzie kurtyny się rozchodzą. Można też jedynie zatytułować *lapbook* i wykonać różne drobne rysunki czy nakleić naklejki bezpośrednio na kartonie.

Krok 4. W środku za pomocą kleju lub zszywacza przymocowujemy:

- książeczki dowolnego kształtu, faktury i koloru;

- kieszonki, w których można umieścić karty, ilustracje albo zdjęcia;
- obrazki lub rysunki i wszystko, co nam pasuje do tematu.

W jaki sposób *lapbook* można wykorzystać w celu zachęcenia dzieci do czytania książek?

Aby zachęcić dzieci do czytania, można wykorzystać *lapbook* tematyczny, np. o psach. Dziecko samo lub wspólnie z dorosłymi będzie poszukiwać informacji oraz czytać książki, których bohaterami są te zwierzęta.

Zaczynamy od umieszczenia w *lapbooku* ogólnych informacji na temat psów, np. książeczki o rasach, w której wymieniamy rasy psów i przyklejamy właściwe ilustracje. Może to być książeczka w kształcie psa. Drukujemy lub rysujemy psa i podkładamy pod ilustrację kilka lub kilkanaście kartek, następnie wycinamy kształt, pomijając wszelkie szczegóły (raczej staramy się wyciąć jak najbardziej ogólny kształt) i zszywamy zszywaczem z jednej strony (zob. [zdj. 4](#)).

Następna, kwadratowa książeczka będzie o tym, jak należy opiekować się psem. Robimy ją w prosty sposób. Rysujemy na kartce w jednym rzędzie trzy kwadraty tej samej wielkości. Do środkowego dorysowujemy kolejne dwa – jeden na górze, drugi na dole. Wycinamy powstały kształt krzyża po zewnętrznych liniach i zginamy, aby wszystkie kwadraty zewnętrzne złożyły się na kwadrat w środku. Przyklejamy książeczkę do *lapbooka* tak, aby ostatnim kwadratem – zamykającym książeczkę – był ten na górze. Będzie to jednocześnie strona tytułowa (zob. [zdj. 5–6](#)).

Książeczka o psiej diecie może mieć kształt psiej miski lub kości. Inna, np. o psich zachowaniach i sposobach komunikowania się z ludźmi, niech

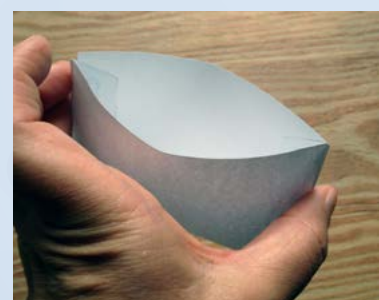

4. Książeczka w kształcie psa

5–6. Kwadratowa książeczka

będzie zwykłą książeczką z kartkami zszytymi na środku zszywaczami, jak zeszyt. Do tego wszystkiego dodajmy

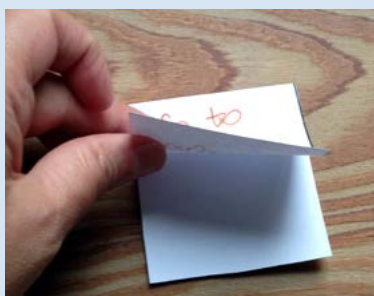
7–8. Książeczka z kieszonką

9–10. Książeczka z poprzecinanymi klapkami

kieszonkę z napisem: „Książki, które przeczytałam/-em”. Umieścimy w niej karty z następującymi rubrykami: tytuł książki, imię i nazwisko autora, wydawnictwo, data zakończenia lektury. Karty będą wypełniane przez dzieci po przeczytaniu jakiegokolwiek książki na temat psów.

Można jeszcze dodać kieszonkę z psimi bohaterami, w której dziecko będzie umieszczać karty z imieniem czworonożnego bohatera i opisem

11–12. Książeczka z klapką

jego dokonań czy też cech charakteru. Kieszonkę robimy w następujący sposób: rysujemy prostokąt o rozmiarach troszkę większych niż rozmiar kart i dorysowujemy do niego od góry drugi, identyczny. Po lewej i prawej stronie dorysowujemy klapki o szerokości 2 cm ze ściętymi rogami, które posłużą nam do sklejenia kieszonki. Wycinamy wszystko po liniach zewnętrznych i zginamy klapki, następnie skleamy tak, aby powstała kieszonka, i przyklejamy ją do *lapbooka*, a potem opisujemy (zob. [zdj. 7–8](#), s. 80).

Na koniec można dodać książeczkę ze związkami frazeologicznymi, które zawierają słowo pies. Do tego celu najlepiej posłuży nam książeczka z klapkami. Robimy tabelkę o dwóch kolumnach jednakowej wielkości i dowolnej liczbie jednakowych rzędów. Każdy rząd powinien być tak szeroki, aby można było w jednym okienku napisać ręcznie jeden związek frazeologiczny. Następnie wycinamy tabelę po liniach zewnętrznych i zginamy wzdłuż kolumn na pół. Jedną kolumnę nacinamy wzdłuż linii rzędów (tylko do zgięcia). Przyklejamy książeczkę kolumną, która nie została nacięta. Nacięte klapki muszą zachodzić na przyklejoną kolumnę. W ten sposób uzyskujemy naszą książeczkę. Na poprzecinanach klapkach piszemy związki frazeologiczne. Gdy podniesiemy klapkę, okaże się, że mamy miejsce na zapisanie ich znaczenia (zob. [zdj. 9–10](#)).

Innym pomysłem może być zrobienie *lapbooka* na temat bajek. Najpierw znowu przygotowujemy książeczkę z ogólnymi informacjami na temat bajek, np. co to jest bajka, co to jest morał. Wycinamy z papieru prostokąt, który zginamy na pół – otrzymujemy książeczkę z podnoszoną od góry klapką (zob. [zdj. 11–12](#)).

Można też przygotować książeczkę typu „porównaj” do wykazania różnic

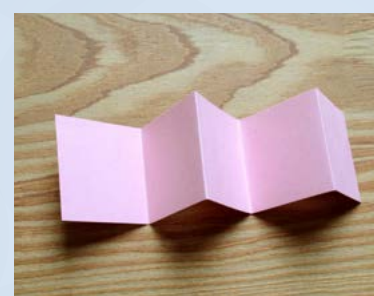

13–14. Książeczka typu „porównaj”

między bajką a baśnią. Będzie podobna do poprzedniej, ale z dwiema klapkami. Prostokąt musi być większy, po zgięciu go na pół klapkę przecinamy także na pół. Pod jedną klapką będzie definicja bajki, pod drugą – baśni (zob. [zdj. 13–14](#)).

Kolejna książeczka z kilkunastu prostokątnych karteczek zszytych ze sobą albo książeczka harmonijkowa (zob. [zdj. 15](#)) powstała w wyniku złożenia w harmonijkę długiego paska papieru może nosić tytuł *Bajki, które przeczytałam/-em sama/sam*. Będziemy tam zapisywać imię i nazwisko autora oraz tytuł każdej kolejnej bajki, którą dziecko przeczyta.

Następnym krokiem może być umieszczenie kieszonki z kartami przedstawiającymi z jednej strony zwierzęta,

15. Książeczka harmonijkowa

16–18. Lapbook do książki C.S. Lewisa *Wczarownica i stara szafa*

a z drugiej wytłumaczenie ich alegorycznego znaczenia. Warto dodać kieszonkę z kartkami, na których dziecko będzie streszczało bajki albo przepisywało ich treść, co może służyć nauce ładnego pisania i ćwiczeniu ortografii. Można również dołożyć książeczki tematyczne o zwierzęcych bohaterach bajek, np. przy bajce *Kruk i lis* książeczki *Wszystko o lisach* i *Coś o krukach*. Książeczki znów mogą mieć kształt tych zwierząt.

Ciekawy lapbook powstanie na temat jednej lektury. Posłużę się tu przykładem książki C.S. Lewisa *Wczarownica i stara szafa*. Jako pierwszą umieszczamy książeczkę, w której dziecko może sporządzić notkę biograficzną autora (przyklejamy ją po wewnętrznej stronie lewej „kurtyny”). Centralnie na na-

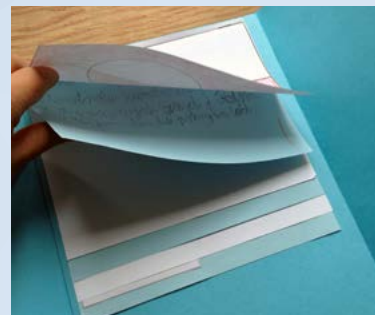
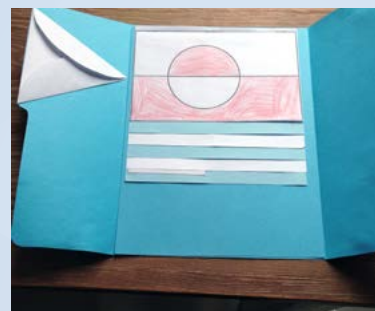
szej „scenie” umieszczamy książeczkę w kształcie szafy (prostokąt z kartonu lub kolorowej kartki, zgięty tak jak *lapbook*), a na klapkach/kurtynach rysujemy ozdobną szafę. Jest w niej miejsce na wykonanie rysunku tego, co zobaczyła Łucja, albo na narysowanie planu gry, którą mogą przygotować dzieci. Może to być prosta „ściganka” z polami specjalnymi: prawidłowa odpowiedź – idziesz dalej, nieprawidłowa – tracisz kolejkę lub cofasz się. Może to też być gra-mapa Narnii: w zależności od tego, gdzie dziecko się zatrzyma, musi opowiedzieć, co wydarzyło się w tym miejscu albo kogo spotkało tam dzieci.

Na wewnętrznej stronie prawej „kurtyny” umieszczamy kieszonkę, w której będą karty z pytaniami z treści książki po jednej stronie i miejscem na odpowiedź z drugiej. Karty można później wykorzystywać do quizu. Warto też, aby w *lapbooku* znalazł się opis najciekawszej według dziecka przygody, którą przeżyli bohaterowie. Można zrobić dla niego specjalną kieszonkę, dokleić lub po prostu trzymać w *lapbooku* jako „wkładkę” (zob. [zdj. 16–18](#)).

Lapbook – naprawdę warto!

Tu nie ma ograniczeń. Można zrobić *lapbook* na dowolny temat i z dowolnego przedmiotu. *Lapbook* ma w sobie coś z pamiętnika, do którego dzieci tak chętnie zaglądają i który tak chętnie prowadzą.

Są w nim książeczki, każda inna, jak strony w pamiętniku – każda napisana przez inną osobę. Są też kieszonki, do których można zajrzeć jak do pamiętnikowego sekretu. Jednocześnie *lapbook* ma w sobie coś z zeszytu ćwiczeń, w którym wypełniamy rubryczki i umieszczamy wymagane informacje. Dziecko, tworząc swój *lapbook*, ma okazję wykazać się zdolnościami estetycznymi i artystycznymi, może

19–21. Lapbook do książki Cz. Centkiewicza *Anaruk, chłopiec z Grenlandii*

wykorzystać swój talent plastyczny do zilustrowania informacji, które będą umieszczane w *lapbooku*, albo wypróbować różne style kaligrafii. Ważne jest także rozmieszczenie książeczek i kieszzonek, co daje okazję do kształtowania lub doskonalenia umiejętności tworzenia kompozycji. *Lapbook* jest więc czymś wymarzoną dla dzieci uzdolnionych artystycznie, ale nie tylko dla takich.

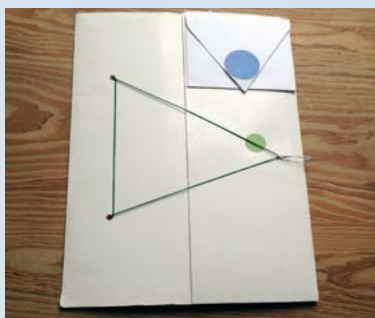
Dzieci, które nie mają inklinacji w tym kierunku, również będą mogły znaleźć przyjemność w tworzeniu *lapbooków*, bo do stworzenia własnej książeczki wystarczą stara gazeta z ilustracjami, kolorowanka lub obrysowany kredką kształt liścia! O możliwościach znalezienia ilustracji komputerowych nie wspomnę.

Czytanie w celu poszukiwania informacji jest przy tworzeniu *lapbooka* naturalną koniecznością, a karty z samodzielną lekturą książek stanowią swoistą nagrodę – świadectwo czytelniczych dokonań i wspomnienie związanych z tym przeżyć.

Zachęcam do obejrzenia przykładowych *lapbooków*: do książki Cz. Centkiewicza *Anaruk, chłopiec z Grenlandii* (w trakcie tworzenia; **zdj. 19–21**, s. 82) i wiersza D. Wawilow *Trójkątna bajka* (**zdj. 22–24**).

Anna Kopeć

Mama trójki dzieci, które od ośmiu lat edukuje domowo. Razem z rodziną mieszka w Lublinie.

22–24. Lapbook do wiersza D. Wawilow *Trójkątna bajka*

Trzęsienie danych w twojej szkole

Większość młodych ludzi nie wyobraża sobie życia bez nowych technologii. Dlatego tak ważne jest, by nie tylko umieli sprawnie z nich korzystać, ale przede wszystkim, by robili to w sposób świadomy i bezpieczny. Jak ich do tego dobrze przygotować? To pytanie zadaje sobie wielu nauczycieli i wychowawców. Fundacja Panoptikon postanowiła ułatwić im zadanie i przy-

gotowała wyjątkową pomoc edukacyjną: grę karcianą *Trzęsienie danych*.

Gra jest efektem poszukiwań – metod, które w prosty sposób wyjaśnia zagrożenia wynikające z tego, że nasze dane krążą w internecie i niezliczonych bazach danych. *Trzęsienie danych* to prosta gra karciana dla młodzieży i dorosłych, która nie będzie wyma-

gać od graczy zaawansowanej wiedzy technicznej. Obrazuje, kto może wykorzystać informacje o nas i podpowiada, jak się przed tym bronić. Ma prowokować do myślenia i dawać praktyczne wskazówki, w jaki sposób dbać o swoją prywatność i bezpieczeństwo w sieci, a przy tym gwarantować dobrą zabawę.

Źródło

